

— *La sfîrșitul lunii septembrie ai intrat în cea de-a doua jumătate de secol. Te înspăimîntă sau te bucură faptul ?*

— În primul rînd, ca să fiu sincer, nu-mi vine să cred. Mi-am zis întotdeauna că, la cincizeci de ani, oamenii trebuie să arate altfel, mai snobi, mai pompoși, mai cărunți, privind de sus vanitățile „tineretului de azi”. Eu nu sînt nici snob, nici pompos, nici cărunt, iar „tineretul de azi” e o stare eternă a omenirii.

Cred că omul se naște cu un imens gol, cu un gol aproape infinit : golul anilor pe care nu i-a trăit încă și fiecare aniversare devine o împlinire în acest plan existențial. Copiii, care trăiesc mai direct și poate mai sincer decît noi, simt mult mai puternic decît noi împlinirea pe care le-o aduce fiecare aniversare, ei, dacă ar putea, s-ar aniversa în fiecare zi. Desigur, mi s-ar putea spune că în ocaziile astea copiii se află în centrul atenției și primesc cadouri. Dar aproximativ același lucru se întîmplă și de revelion, și totuși copiii nu așteaptă cu aceeași nerăbdare revelionul, și nici nu vor trei sute de revelioane pe an.

Acum cîțva timp, am trăit un moment extraordinar. O sărbătoream pe mama, care împlinise eleganta vîrstă de șaptezeci de ani. Sărbătorirea se producea în cadrul strict familial și, la un moment dat, mama, cu o voce plină de emoție, de bucurie, dar și de uimire ne spune : „Copii, n-am crezut niciodată că am să ajung la șaptezeci de ani !” Asta zic și eu că e un mod de a privi lucrurile.

— *În altă ordine de idei...*

— Crezi că discuția asta a noastră are vre-o ordine ?

— *Bine. N-are. Tocmai de aceea, în altă ordine de idei, o întrebare pentru strategia și tactica tinerilor : dacă, la fel ca și în „O mie și una de nopți”, ai reuși să-ți iei viața de la început, cum ai proceda ca să te impui în literatură ?*

— Această întrebare presupune mai multe răspunsuri. Primul ar fi că n-aș vrea să-mi reiau viața de la început. Sînt mulțumit de modul în care mi-am trăit-o pînă acum. Am o mamă minunată, o soție minunată, un copil minunat, am scris literatura pe care am vrut s-o scriu și, pe lîngă toate astea, neplăcerile și chiar necazurile accidentale sau ocazionale n-au, te rog să mă crezi, nici o importanță. Acesta ar fi răspunsul numărul unu și cel mai important pentru mine.

Al doilea : sînt totalmente lipsit de abilitate practică. Dealtfel, faptul că am debutat în dramaturgie abia la 34 de ani ar putea fi socotit grăitor, nu-l așa ?

Al treilea : îmi ceri să dau sfaturi. Îți răspund cu un motto, un motto la volumul de nuvele *Vegetarienii amorului* al lui Pitigrilli. Motto-ul sună așa „Nu-mi dați sfaturi, știu să greșesc și singur”. Fiecare om trebuie să știe să greșească singur, altfel nu va fi capabil să găsească niciodată propriul său adevăr.

NOTE

Un mentor al culturii transilvane : Iosif Vulcan

Au trecut 75 de ani de cînd fotoliul său academic este ocupat de urmași într-o vrednicie cărturărească. Istorica aulă, ce-l chemase în 1879 printre „nemuritori”, îi păstrează vie me-

moria. El venea din Oradea la „frați”, cu *Familia* lui, fondată la 1865, cu zeci de scrieri literare, cu popularitatea unui animator de „societăți” nu o dată tulburate de baionetele chezarocrăiești.

N. Iorga, în magnifica evocare, culeasă apoi în *Oameni cari au fost* (vol. 1, 1934), povățuiește urmașii să-l mulțumească „pentru îndemnul ce a dat în vedere introducerea la Români din Ardeal și Ungaria (Transilvania și Budapesta reuniunilor studenților români — n.n.) a aceluia mijloc minunat de cultură și moralizare care este,

care poate fi, dacă se află în mîini bune, Teatrul”. Vulcan fusese printre întemeietorii *Societății pentru fond de teatru român* în 1870, așezămînt cu zeci de filiale, cu sute de diletanți, cu zeci de piese românești în repertoriu. La Unirea cea mare din 1918, s-a recunoscut rolul acestei *Societăți*... în educarea spiritelor militante. O bună carte, cea a lui Vladimir Drîmbă — *Iosif Vulcan*, Minerva 1974 —, reconstituie viața și lupta acestui mentor.

I. N.